NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

0 BD

Aan het Ministerie van Veiligheid en Justitie
t.a.v. de staatssecretaris
De heer mr. F. Teeven
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Den Haag, 21 februari 2014

Betreft: conceptwetsvoorstel Scheiden zonder Rechter

Zeer geachte heer Teeven,

Bij brief van 9 december 2013 heeft u de Nederlandse orde van advocaten verzocht te adviseren over het conceptwetsvoorstel Scheiden zonder Rechter.

De algemene raad heeft het conceptwetsvoorstel voorgelegd aan zijn adviescommissie Personen- en Familierecht die bijgaand advies heeft uitgebracht. De algemene raad sluit zich aan bij de overwegingen van de adviescommissie en verzoekt u deze bij de verdere voorbereiding van het wetsvoorstel te betrekken.

Met de meeste hoogachting,
namens de algemene raad,

mw. mr. R.G. van den Berg
algemeen secretaris

bijlage

Bezoekadres
Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35
Fax 070 - 335 35 31

Postadres
Postbus 30851
2500 GW Den Haag

www.advocatenorde.nl

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Van		*Commissie Personen- en Familierecht*
Datum	:	19 februari 2014
	:	
Betreft		***Wetsvoorstel "Scheiden zonder rechter"***

SAMENVATTING

Na de verwerping het wetsvoorstel Luchtenveld in 2006, viel te verwachten dat de regering op enig moment een nieuwe poging zou ondernemen om echtscheiding zonder rechterlijke tussenkomst mogelijk te maken.
In het regeerakkoord van 19 oktober 2012 werd opgenomen dat de regering de mogelijkheid zou onderzoeken om echtscheiding zonder tussenkomst van de rechter mogelijk te maken wanneer er geen kinderen bij betrokken zijn en de partners overeenstemming over de scheiding hebben bereikt.

Conclusie uit het advies van de commissie

De commissie voorziet problemen bij inwerkingtreding van het onderhavige wetsvoorstel in ongewijzigde vorm. De commissie is van mening dat wanneer echtscheiding zonder rechterlijke tussenkomst wenselijk wordt geacht, het raadzaam zou zijn aansluiting te zoeken bij de huidige regeling die geldt bij beëindiging van het geregistreerd partnerschap met wederzijds goedvinden (artikelen 80 c en d Boek 1 BW). In die situatie dienen de partners een door henzelf en een advocaat of notaris getekende verklaring over te leggen dat zij de gevolgen van de ontbinding van hun partnerschap in een overeenkomst hebben geregeld. Hierbij wordt in ieder geval voorkomen dat partijen volledig onwetend hun huwelijk door de ambtenaar van de burgerlijke stand laten ontbinden en zij zich later met grote problemen geconfronteerd zien, waardoor alsnog de hulp van een advocaat en rechterlijke tussenkomst nodig is. Om te voorkomen dat echtgenoten die een echtscheiding op gemeenschappelijk verzoek wensen maar geen overeenkomst hebben, niet zouden kunnen scheiden, zou de huidige wet kunnen worden uitgebreid met een bepaling dat wanneer er geen overeenkomst is gesloten de echtgenoten wel een verklaring dienen over te leggen van een advocaat of notaris waaruit blijkt dat zij zijn voorgelicht over de gevolgen van hun echtscheiding

Kernpunten

- De wetgever gaat ervan uit dat echtgenoten zelf kunnen beoordelen of zij juridisch advies nodig hebben over de gevolgen van hun scheiding.

De commissie vindt het niet consistent dat de staatsecretaris erkent dat de gevolgen van een echtscheiding juridisch en fiscaal complex zijn en juridische begeleiding

02-12-2014 13:02 2027

nodig is, maar er vervolgens niet voor kiest om een echtscheidingsovereenkomst verplicht te stellen bij beëindiging van het huwelijk via de ambtenaar van de burgerlijke stand, gelijk thans het geval is bij de beëindiging van het geregistreerd partnerschap.
Hoe weten echtgenoten wanneer hun echtscheiding (en de gevolgen daarvan) complex is? Wanneer er geen verplichting is om de gevolgen van de echtscheiding te regelen, zal op geen enkele wijze meer getoetst worden of de echtgenoten de gevolgen van hun echtscheiding hebben overzien en of zij daarvoor juridisch advies hebben ingewonnen.
De staatsecretaris onderkent dit en stelt ook dat bij juridisch en financieel complexe zaken de echtgenoten zich juridisch moeten laten voorlichten en adviseren over de gevolgen van hun scheiding en het ook in de rede ligt dat zij juridisch advies inwinnen alvorens zij een echtscheidingsprocedure in gang zetten, maar vervolgens laat de staatssecretaris het aan de echtgenoten zelf over.

- De beoogde kostenbesparing voor de burger en de overheid wordt teniet gedaan door de verwachte toename van het aantal procedures vanwege het niet of slecht geregelde echtscheidingen.

De staatssecretaris houdt er geen dan wel naar onze mening onvoldoende rekening mee dat daarbij in de huidige wettelijke regeling alle geschillen met betrekking tot de echtscheiding op grond van artikel 827 RV als nevenvoorziening door de scheidingsrechter worden beslecht. De staatssecretaris houdt er geen dan wel naar onze mening onvoldoende rekening mee dat daarbij in de huidige wettelijke regeling alle geschillen met betrekking tot de echtscheiding op grond van artikel 827 RV als nevenvoorziening door de scheidingsrechter worden beslecht. Echtgenoten die zonder tussenkomst van de rechter en zonder overeenkomst zouden scheiden en later alsnog een geschil hebben zullen dan ook steeds afzonderlijke procedures aanhangig moeten maken voor de alimentatie, de boedelverdeling en eventuele problemen met betrekking tot de pensioenverevening

- De commissie meent dat het een illusie is om te veronderstellen dat de meeste echtgenoten door middel van een zogenaamde "doe het zelf echtscheiding" aan de hand van een folder of een website de gevolgen van de ontbinding van hun huwelijk goed kunnen regelen c.q. kunnen overzien

Het huwelijksvermogensrecht en alimentatierecht is zeer complex en ook aan een echtscheiding die ogenschijnlijk eenvoudig lijkt, zijn vaak (fiscale) consequenties verbonden die echtgenoten zelf niet of nauwelijks kunnen overzien. Een gespecialiseerd familierechtadvocaat of advocaat-mediator is bij uitstek in staat om de echtgenoten voor te lichten en te helpen bij het maken van goede afspraken met betrekking tot de gevolgen van hun echtscheiding. Door de opkomst van mediation in echtscheidingen is het aantal gemeenschappelijke verzoekschriften alleen maar toegenomen en weten echtgenoten inmiddels hun weg naar een gespecialiseerde advocaat en/of mediator goed te vinden. Ook de diverse pilots die vanuit de rechtbanken en gerechtshoven hebben plaatsgevonden hebben hun vruchten

02/24/2014 10:02 028

afgeworpen. De toegevoegde waarde van een gespecialiseerde advocaat/mediator is inmiddels overduidelijk bewezen.

1 Bijlage

Het Advies van de Commissie d.d. 19 februari 2014

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Advies van de Commissie Personen- en Familierecht over het wetsvoorstel "Wet Scheiden zonder Rechter"
Wijziging van Boek 1 en Boek 10 van het Burgerlijk Wetboek en enige andere wetten betreffende het uitspreken van de echtscheiding en ontbinding van het geregistreerd partnerschap door de ambtenaar van de Burgerlijke Stand.

1. Inleiding

Na de verwerping het wetsvoorstel Luchtenveld in 2006, viel te verwachten dat de regering op enig moment een nieuwe poging zou ondernemen om echtscheiding zonder rechterlijke tussenkomst mogelijk te maken.
In het regeerakkoord van 19 oktober 2012 werd opgenomen dat de regering de mogelijkheid zou onderzoeken om echtscheiding zonder tussenkomst van de rechter mogelijk te maken wanneer er geen kinderen bij betrokken zijn en de partners overeenstemming over de scheiding hebben bereikt.

Het onderhavige wetsvoorstel is een uitvloeisel van die afspraak. De bedoeling van de staatssecretaris is om in situaties waarin echtgenoten het eens zijn over hun echtscheiding, de thans nog verplichte tussenkomst van de rechter af te schaffen omdat deze tussenkomst de burgers tijd en geld zou kosten. Daarnaast is de staatssecretaris van mening dat de echtgenoten meer zelf de verantwoordelijkheid zouden kunnen en willen nemen voor hun echtscheiding en de gevolgen daarvan en in staat zijn om zelf te beoordelen of zij behoefte hebben aan juridische of andere deskundige bijstand bij het treffen van een regeling met betrekking tot de gevolgen van hun echtscheiding. Deze gedachte past geheel in de lijn van de terugtrekkende overheid.

De Adviescommissie heeft de argumenten van de staatssecretaris getoetst aan de huidige praktijk en het wetsvoorstel beoordeeld. In het hierna volgende advies zal hier puntsgewijs op worden ingegaan.

2. Rechterlijke tussenkomst kost tijd en geld

Meer dan de helft van het aantal echtscheidingen wordt uitgesproken op basis van een gemeenschappelijk verzoek ingediend bij de rechtbank.
In meer dan de helft van het aantal echtscheidingen treffen echtgenoten een regeling met betrekking tot de gevolgen van de echtscheiding, die veelal wordt vastgelegd in een echtscheidingsconvenant. Het indienen van het gemeenschappelijk echtscheidingsverzoek met al dan niet daaraan gehecht het

2014Z01403

getekende echtscheidingsconvenant, is in de meeste gevallen het sluitstuk van een proces waarbij beide echtlieden, al dan niet bijgestaan door een advocaat of een mediator, in goed onderling overleg de gevolgen van een echtscheiding hebben geregeld. In gevallen waarin er geen minderjarige kinderen zijn, toetst de rechter de inhoud van het convenant niet en wordt uitsluitend door een griffiemedewerker beoordeeld of het verzoek voldoet aan de in de wet opgenomen formele criteria die aan een gemeenschappelijk verzoek worden gesteld. Na deze toetsing wordt binnen vrij korte tijd de echtscheidingsbeschikking afgegeven.
Dit betreft een eenvoudige, snelle procedure, waar geen inhoudelijke rechterlijke toetsing plaats vindt van de afspraken die de echtgenoten hebben gemaakt. De advocaat die namens de beide partijen het verzoek indient, heeft de partijen begeleid bij het maken van afspraken over de gevolgen van de scheiding.

De indruk bestaat dan ook dat de staatsecretaris meent dat de burger kosten kan besparen door het wegvallen van de verplichte rechterlijke tussenkomst omdat in dat geval ook de verplichting tot het inschakelen van een advocaat niet langer nodig zou zijn. Op dit moment is het immers zo dat uitsluitend een advocaat een (gemeenschappelijk) verzoek kan indienen.

Een dergelijke besparing van hoge kosten is zeker niet ondenkbaar, maar, zoals hierna zal worden toegelicht, kunnen er juist ook extra hoge kosten ontstaan indien vóór de scheiding geen advocaat zou zijn ingeschakeld.

3. <u>Scheiden zonder een echtscheidingsconvenant.</u>

De staatssecretaris is van mening dat echtgenoten zelf de verantwoordelijkheid kunnen en willen nemen voor hun echtscheiding. De echtgenoten kunnen immers zelf nadenken over de gevolgen van die scheiding en daar waar nodig hierover afspraken maken. De staatssecretaris hecht kennelijk minder belang aan de omstandigheid dat juist vanwege het feit dat een gemeenschappelijk echtscheidingsverzoek uitsluitend door tussenkomst van een advocaat kan worden ingediend, partijen van deze advocaat de benodigde juridische informatie zullen verkrijgen die nodig is om te kunnen overzien wat de gevolgen zijn van hun echtscheiding en welke afspraken zij daarover zouden moeten maken. De advocaat kan daarbij een belangrijke en zinvolle rol vervullen.
In de afgelopen jaren is gebleken dat veel echtscheidingen juridisch en vaak ook fiscaal complex zijn en belangrijke rechtsgevolgen hebben voor de echtgenoten. Een goede (juridische) begeleiding daarbij is onontbeerlijk gebleken.
De staatssecretaris erkent in de memorie van toelichting ook dat een echtscheiding juridisch zeer complex kan zijn en geeft toe dat het voor de hand zou liggen om

een echtscheidingsovereenkomst verplicht te stellen, evenals juridische bijstand, gelijk ook thans het geval is bij de regeling van beëindiging van geregistreerd partnerschap met wederzijds goedvinden via de ambtenaar van de burgerlijke stand.

Voor de beëindiging van een geregistreerd partnerschap met wederzijds goedvinden dienen partijen een door een advocaat of notaris mee ondertekende verklaring over te leggen waarin is opgenomen dat en op welk moment zij omtrent de beëindiging een overeenkomst hebben gesloten.
De staatssecretaris kiest er vervolgens echter niet voor om een echtscheidingsconvenant verplicht te stellen, omdat het introduceren van een verplichte overeenkomst bij een beëindiging van het huwelijk via de ambtenaar van de burgerlijke stand, een verzwaring zou betekenen van de huidige eenvoudige procedure op gemeenschappelijk verzoek bij de rechter.
Ook deze vergelijking gaat mank. Op dit moment is het zo dat partijen voordat zij een gemeenschappelijk echtscheidingsverzoek indienen, contact hebben gehad met een eigen advocaat of met één advocaat/mediator die partijen heeft voorgelicht. Op deze advocaat, zeker wanneer deze voor twee partijen optreedt, rust op grond van de gedragsregels een zware zorgplicht. Echtscheidingen zijn steeds meer een specialisatie geworden van goed opgeleide advocaten en mediators die aan strenge eisen moeten voldoen.

De wetgever gaat uit van eigen initiatief van echtgenoten. Echter hoe weten echtgenoten wanneer hun echtscheiding en de gevolgen van de ontbinding van hun huwelijk complex is? Wanneer er geen verplichting is om de gevolgen van de echtscheiding te regelen, zal op geen enkele wijze meer getoetst worden of de echtgenoten de gevolgen van hun echtscheiding hebben overzien en of zij daarvoor juridisch advies hebben ingewonnen.
De staatsecretaris onderkent dit en stelt ook dat bij juridisch en financieel complexe zaken de echtgenoten zich juridisch moeten laten voorlichten en adviseren over de gevolgen van hun scheiding en het ook in de rede ligt dat zij juridisch advies inwinnen alvorens zij een echtscheidingsprocedure in gang zetten. Desondanks vindt de staatsecretaris dat ook voor echtgenoten bij wie de boedelverdeling of inkomenssituatie zeer complex is, een snelle en eenvoudige echtscheiding mogelijk moet zijn. Immers, deze echtgenoten zouden op een later moment alsnog een overeenkomst kunnen sluiten over de gevolgen van de scheiding. Geschillen die dan alsnog zouden optreden over alimentatie, boedelverdeling, pensioenverevening etc. zouden dan later altijd nog aan de rechter kunnen worden voorgelegd.

De staatssecretaris houdt er geen dan wel naar onze mening onvoldoende rekening mee dat daarbij in de huidige wettelijke regeling alle geschillen met betrekking tot de echtscheiding op grond van artikel 827 RV als nevenvoorziening door de scheidingsrechter worden beslecht. Echtgenoten die zonder tussenkomst van de rechter zouden scheiden en later alsnog een geschil zouden hebben zullen dan ook afzonderlijke procedures aanhangig moeten maken voor de alimentatie, de boedelverdeling en eventuele problemen met betrekking tot de pensioenverevening. De staatssecretaris houdt er geen dan wel naar onze mening onvoldoende rekening mee dat daarbij in de huidige wettelijke regeling alle geschillen met betrekking tot de echtscheiding op grond van artikel 827 RV als nevenvoorziening door de scheidingsrechter worden beslecht. Er zal dan ook rekening mee moeten worden gehouden dat men met aanzienlijk hogere griffierechten kan worden geconfronteerd. Ook het vragen van voorlopige voorzieningen, waarmee op korte termijn een tijdelijke voorziening kan worden verzocht ex artikel 821 RV, is niet mogelijk wanneer de echtgenoten al via tussenkomst van de ambtenaar van de burgerlijke stand zijn gescheiden. Voorts verliezen de echtgenoten de mogelijkheid om bij een echtscheiding via de ambtenaar van de burgerlijke stand, de gevolgen van de al dan niet later getroffen onderlinge regeling in een echtscheidingsbeschikking op te laten nemen, zoals thans het geval is bij een gemeenschappelijk verzoek ex artikel 819 RV. Daarmee wordt de echtgenoten de mogelijkheid ontnomen om de door hen gemaakte afspraken te laten bekrachtigen door de rechter, waardoor er voor tenuitvoerlegging vatbare beschikking is.
Wanneer partijen dit alsnog willen, zullen zij tot een notaris moeten wenden om de afspraken in een notariële akte vast te leggen, weer met alle kosten van dien.

De adviescommissie voorziet dan ook veel problemen wanneer de echtgenoten zonder echtscheidingsovereenkomst via de ambtenaar van de burgerlijke stand hun huwelijk laten ontbinden en er pas later achter komen dat zij de gevolgen van die ontbinding niet of niet goed hebben geregeld. Denk bijvoorbeeld aan de situatie waarbij echtgenoten een gezamenlijke woning hebben die na de ontbinding van het huwelijk moet worden verdeeld. Hoe weten echtgenoten dat na de verdeling ook een juridische levering moet plaatsvinden door middel van een notariële akte? Er zijn genoeg situaties bekend in de praktijk waarin partijen dit over het hoofd zien en zij er later, bijvoorbeeld bij de verkoop van de woning of de afwikkeling van een nalatenschap, achter komen dat alsnog de medewerking van de andere echtgenoot vereist is.

De staatssecretaris meent dat het wetsvoorstel passend is in het kader van een terugtredende overheid en het stimuleren van de eigen verantwoordelijkheid van

de burgers. De staatssecretaris zal zorgen voor voldoende voorlichtingsmateriaal en alle overige van belang zijnde informatie voor de echtgenoten die hun scheiding zelf willen regelen, zal op een website van de overheid worden geplaatst.
Dit voornemen kan inderdaad positief worden gewaardeerd, maar de vraag is of dit wel voldoende is.

De adviescommissie meent dat het een illusie is om te veronderstellen dat de meeste echtgenoten door middel van een zogenaamde "doe het zelf echtscheiding" aan de hand van een folder of een website de gevolgen van de ontbinding van hun huwelijk goed kunnen regelen c.q. kunnen overzien, hoewel er ongetwijfeld eenvoudige gevallen kunnen voorkomen waarbij dat wel mogelijk is. De vergelijking die door de staatsecretaris wordt getrokken dat echtgenoten ook zonder juridische voorlichting in het huwelijk kunnen treden gaat eveneens mank. Immers de wetgever heeft niet voor niets in titel 6 van boek 1 BW de rechten en verplichten van echtgenoten uitgewerkt en vastgelegd zodat duidelijk is hoe de juridische situatie tijdens het huwelijk is. Het huwelijksvermogensrecht en alimentatierecht is zeer complex en ook aan een echtscheiding die ogenschijnlijk eenvoudig lijkt, zijn vaak (fiscale) consequenties verbonden die echtgenoten zelf niet of nauwelijks kunnen overzien. Een gespecialiseerd familierechtadvocaat of advocaat-mediator is bij uitstek in staat om de echtgenoten voor te lichten en te helpen bij het maken van goede afspraken met betrekking tot de gevolgen van hun echtscheiding. Door de opkomst van mediation in echtscheidingen is het aantal gemeenschappelijke verzoekschriften alleen maar toegenomen en weten echtgenoten inmiddels hun weg naar een gespecialiseerde advocaat en/of mediator goed te vinden. Ook de diverse pilots die vanuit de rechtbanken en gerechtshoven hebben plaatsgevonden hebben hun vruchten afgeworpen. De toegevoegde waarde van een gespecialiseerde advocaat/mediator is inmiddels overduidelijk bewezen.

4. <u>Vergelijking met de ontbinding van het geregistreerd partnerschap.</u>

In de artikelen 1:80C en 1:80D BW is een regeling opgenomen met betrekking tot de ontbinding van het geregistreerd partnerschap zonder rechterlijke tussenkomst met wederzijds goedvinden via de burgerlijke stand. Indien geregistreerde partners zonder minderjarige kinderen hun partnerschap met wederzijds goedvinden willen beëindigen, dienen zij een overeenkomst te sluiten, waarin zij verklaren dat hun geregistreerd partnerschap duurzaam is ontwricht en dat zij het willen beëindigen. Voorts bevat de overeenkomst eventuele afspraken over alimentatie, voortzetting van huur of gebruik van de woonruimte, verdeling van enige gemeenschap van goederen en de verevening of verrekening van pensioenrechten. Beide partners,

alsmede één of meer advocaten of notarissen dienen een verklaring te ondertekenen waaruit blijkt dat en op welk moment de overeenkomst is gesloten. Deze verklaring wordt vervolgens door de ambtenaar van de burgerlijke stand ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand en daarmee komt vervolgens de beëindiging van het geregistreerde partnerschap tot stand.

De staatssecretaris, die duidelijk aangeeft dat een echtscheiding complex is en het de voorkeur verdient dat echtgenoten/partners goed geïnformeerd een regeling treffen met betrekking tot de gevolgen van hun echtscheiding/partnerschap, stelt desondanks voor om ook bij beëindiging van een geregistreerd partnerschap de verplichte overeenkomst te laten vervallen wanneer ontbinding van het geregistreerd partnerschap via de ambtenaar van de burgerlijke stand wordt bewerkstelligd. De reden hiervoor is dat hij geen onnodige verschillen wil laten ontstaan tussen de beëindiging van een geregistreerd partnerschap via de ambtenaar van de burgerlijke stand en de beëindiging van een huwelijk via de ambtenaar van de burgerlijke stand.

Voor de huidige regeling bij beëindiging van het geregistreerd partnerschap via de ambtenaar van de burgerlijke stand waren en zijn goede argumenten. De staatssecretaris legt niet uit waarom die argumenten thans niet meer zouden gelden.

5. Conclusie en Advies

De adviescommissie voorziet problemen bij inwerkingtreding van het onderhavige wetsvoorstel in ongewijzigde vorm. De commissie vindt het niet consistent dat de staatsecretaris erkent dat de gevolgen van een echtscheiding juridisch en fiscaal complex zijn en juridische begeleiding nodig is, maar er vervolgens niet voor kiest om een echtscheidingsovereenkomst verplicht te stellen bij beëindiging van het huwelijk via de ambtenaar van de burgerlijke stand, gelijk thans het geval is bij de beëindiging van het geregistreerd partnerschap.
De door de staatssecretaris beoogde bezuiniging voor de overheid en de lastenverlichting voor de burger zullen naar de mening van de commissie niet of nauwelijks gerealiseerd kunnen worden. Immers, wanneer de gevolgen van een echtscheiding niet of niet goed worden geregeld, zal de burger zich op een later moment geconfronteerd zien met nieuwe problemen en zullen procedures en juridische bijstand na de ontbinding van het huwelijk alsnog nodig zijn, waardoor de kosten voor de burgers en voor de overheid juist toenemen. De praktijk heeft uitgewezen dat een niet of slecht geregelde echtscheiding, veelal tot voor partijen langdurige en kostbare procedures leidt.

Door het niet verplicht stellen van een echtscheidingsovereenkomst en een verklaring van de advocaat of notaris dat er een overeenkomst is gesloten, zullen veel echtgenoten kiezen voor een eenvoudige echtscheiding zonder dat zij voldoende tijd en aandacht schenken aan het goed regelen van de gevolgen van die echtscheiding. Veel echtgenoten kunnen immers niet weten dat hun situatie complex is, omdat zij de juridische en fiscale gevolgen van de echtscheiding niet kunnen overzien.

Op dit moment wordt meer dan de helft (volgens de cijfers van de vFAS zelfs 80%) van de echtscheidingen met een echtscheidingsovereenkomst geregeld. In de meeste gevallen zullen de echtgenoten zich hierbij laten bijstaan door een gespecialiseerd familierechtadvocaat/mediator of een notaris en laten zij vervolgens het echtscheidingsconvenant via een eenvoudige administratieve procedure door de rechtbank bekrachtigen, zonder dat de rechter deze overeenkomst toetst.

De commissie is dan ook van mening dat wanneer echtscheiding zonder rechterlijke tussenkomst wenselijk wordt geacht, het raadzaam zou zijn aansluiting te zoeken bij de huidige regeling van het geregistreerd partnerschap.
Om te voorkomen dat echtgenoten die een echtscheiding op gemeenschappelijk verzoek wensen maar geen overeenkomst hebben, niet zouden kunnen scheiden, zou de huidige wet kunnen worden uitgebreid met een bepaling dat wanneer er geen overeenkomst is gesloten de echtgenoten wel een verklaring dienen over te leggen van een advocaat of notaris waaruit blijkt dat zij zijn voorgelicht over de gevolgen van hun echtscheiding. Hierbij wordt in ieder geval voorkomen dat partijen volledig onwetend hun huwelijk door de ambtenaar van de burgerlijke stand laten ontbinden en zij zich later met grote problemen geconfronteerd zien, waardoor alsnog de hulp van een advocaat en rechterlijke tussenkomst nodig is.